

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2570

av Thomas Finnborg (M)

Utbildningsstöd för familjehemsplacerade barn

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildningsstöd för familjehemsplacerade barn och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Samhället har ett stort ansvar för utsatta barn och unga. Detta ansvar är särskilt tydligt i frågan om barn och unga som befinner sig i samhällets vård. 2013 vårdades drygt 32 000 barn och ungdomar för att få vård utanför hemmet, i till exempel familjehem eller i hem för vård eller boende (HVB-hem). Drygt tusen av dessa ungdomar placerades hos särskilda ungdomshem för ungdomar med psykosociala problem (SiS).

Alla barn som växer upp i Sverige har rätt till utbildning, oavsett om de lever med sina biologiska föräldrar eller har placerats utanför hemmet av olika skäl. Denna rättighet finns formulerad i socialtjänstlagen där det framgår att barn som är placerade i exempelvis familjehem ska få ”god vård” (6 kap. 1 § SoL) och att socialnämnden ska ”verka för att de får lämplig utbildning” (6 kap. 7 § SoL). Även i skollagen (1 kap. 2 § SL) står det att alla barn och ungdomar har ”lika tillgång till utbildning oberoende av kön, geografiskt hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden”.

En bra och stabil utbildning är viktigt, eftersom den framtida arbetsmarknaden kommer kräva mer utbildad arbetskraft än tidigare. Att kunna läsa och skriva är grunden till att kunna sköta alla ämnen i skolan. Ett barn som inte kan läsa har svårt att tillgodogöra sig utbildningen och gå vidare i skolsystemet.

Tyvärr visar flera studier att fosterhemsplacerade barn av olika anledningar ofta har sämre resultat i skolan än andra barn som är mer lyckligt lottade. Denna studie har gjorts i tre kommuner där fosterföräldrar och familjehemssekreterare besvarat enkätfrågor om

fosterbarns skolgång och läsvanor. Fosterbarnen som ingår i studien är mellan fyra och tolv år. Resultatet visar hur viktig läskunnigheten är för skolgången.

Socialstyrelsens ”Social rapport 2010” visar att barn som växer upp i samhällets vård löper betydligt större risk för en ogynnsam utveckling över tid. En hög förekomst av ”skolmisslyckande” är en nyckelfaktor för att förklara och förstå detta. Majoriteten av pojkarna i gruppen har låga eller ofullständiga betyg från årskurs 9. Förklaringen till detta kan bara delvis finnas i skillnader i kognitiv förmåga, och som vuxna har den här gruppen en lägre utbildningsnivå jämfört med jämnåriga med samma kognitiva förmåga. Skillnaden kvarstår även då man jämför med andra barn med samma betyg från grundskolan. Enligt rapporten är låga eller ofullständiga betyg från årskurs 9 den starkaste riskfaktorn för framtida psykosociala problem bland dessa barn. Det omvända sambandet gäller också genom att goda resultat i skolan är den starkaste skyddande faktorn när det gäller de här barnens framtidsutsikter.

För att öka möjligheterna för en bättre skolgång bland fosterhemsplacerade barn och ungdomar behövs vid familjehemsenheterna bättre nationellt stöd när det gäller ensamkommande barn, samt kartläggning och rätt hantering av de brister vid barn- och ungdomspsykiatri (BUP), när det gäller avancerad behandling för utsatta ensamkommande barn. Lagstiftningen när det gäller placering kan ibland vara otydlig och behöver förtydligas vid vissa områden.

Mer samarbete över gränserna mellan socialtjänsten, skolan och fosterföräldrarna behövs för att bättra på fosterbarnens livskvalitet. Kommunerna bör satsa mer på vidareutbildning av familjehemssekreterare eftersom barnperspektivet ska hållas i fokus.

Skolinspektionen konstaterar i sin granskning över landets 24 särskilda ungdomshem i mars 2015 att placerade ungdomar får för lite undervisning i för få ämnen med lärare som ibland saknar behörighet. Institutionerna bör därmed värna över undervisningen så att den kan genomföras på ett mer kvalificerat sätt. Utöver detta uppdagades det att det förekom ostrukturerade lektioner, låga förväntningar på eleverna, otydlig styrning samt upplevd otrygghet bland kvinnliga elever.

Jag vill därför be regeringen om att se över möjligheterna för att arbeta vidare med att förbättra skolresultaten för placerade barn i hela Sverige genom att till exempel ge Socialstyrelsen i uppdrag att driva frågan vidare.

Thomas Finnborg (M)